

ДОЦКЕВИЧ Т. И.

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ

В статье представлены психолого-педагогические подходы к исследованию педагогической деятельности преподавателя высшей школы. Анализируется проблема педагогических способностей преподавателя высшей школы и его профессионально важных качеств в структуре педагогической деятельности. Определены особенности профессиональной компетентности преподавателей высшей школы.

Ключевые слова: педагогическая деятельность преподавателя высшей школы, педагогические способности и профессионально важные качества преподавателя высшей школы, профессиональная компетентность преподавателя высшей школы.

DOTSKEVICH T. I.

PSYCHOLOGICAL FEATURES EDUCATIONAL ACTIVITIES OF HIGH SCHOOL TEACHER

In the article the pedagogical and psychological approaches to high school teacher personality are set. The analysis of problem of teaching skills a high school teacher and his professionally important qualities in the structure of educational activities is shown. The features of the professional competence of teachers of high school were defined.

Keywords: educational activities high school teacher, teaching ability and professionally important qualities a high school teacher, professional competence of teacher of high school.

Стаття надійшла до редколегії 16. 09. 2013 року.

УДК 159,923:316,752

ДУБ В. Г.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

АНАЛІЗ ТРЕНІНГОВОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ СФЕРИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

У статті обґрунтовано актуальність розробки системи завдань і вправ, спрямованих на розширення професійних цілей та вдосконалення ціннісно-смыслової сфери студентів. Проаналізовано зміст основних блоків тренінгової програми. Вказано, що результатом проведення тренінгу повинно стати розширення ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя, усвідомлення власної системи цінностей і співвідношення її з ціннісними орієнтаціями майбутньої професії вчителя.

Ключові слова: ціннісно-смыслова сфера, ціннісні орієнтації, майбутні педагоги, професійні цінності, життєві цінності, тренінг.

Одним з пріоритетних напрямів розвитку педагогічної науки та практики у сучасних трансформаційних умовах розвитку нашої держави є підготовка кваліфікованих педагогів. Фахова підготовка спеціалістів цієї галузі у вищих навчальних закладах має відповідати вимогам сучасних соціально-економічних змін. Важливою у цьому процесі є ціннісно-смыслова орієнтація майбутніх педагогів, оскільки ціннісні орієнтації й установки, разом зі знаннями, вміннями та навичками, виступають основними категоріями вищої освіти. Ці особистісні феномени є вирішальними у процесі здобуття вищої освіти та здобутті відповідної кваліфікації.

Професійна підготовка майбутніх педагогів – цілісний навчально-пізнавальний процес, важливою особливістю котрого є єдність фахових знань та вмінь і сформованих необхідних особистісних, професійних, ціннісно-смыслових харак-

теристик майбутніх працівників. При цьому зміст професіоналізму реалізується не тільки у пізнавальній сфері, а й у самій практиці реального життя і для цілей цього життя. Він свідчить про суб'єктивну міцність, упевненість і чітку спрямованість усіх актів життєдіяльності, оскільки професіоналізм є, з одного боку, результатом мотиваційно-смыслової регуляції діяльності людини, а з іншого – регулятивним засобом життєвої самореалізації особистості.

Розвиток особистості у процесі набуття професії пов'язаний з потребою у самореалізації та розгортанні особистісних потенціалів, осмисленні й утіленні у життя. Сенс життя реалізується особистістю у професійній діяльності. Саме тому І. Маноха, розкриваючи поняття „професійний потенціал“, говорить про „певну генералізовану властивість особистості, розкриваючи сутність „Я“ у здійсненні „життєвої справи“ –

соціально цінній діяльності, що міститься у тій чи іншій професії, або у занятті, яке не пов'язано з власне професійною структурою суспільства“ [4].

У процесі розвитку професіоналізму під час навчання у виші суттєву роль відіграє ціннісно-сислова сфера особистості. Тому важливо, „щоб з ранніх етапів професійного становлення студенти почали осмислення свого ціннісного простору, побачили його зв'язок із цілями і завданнями обраної професії, а також були залученими у спеціально організовану роботу з розвитку своїх смислових орієнтирів“ [5, с. 32]. Саме такою спеціально організованою роботою, на нашу думку, слід вважати соціально-психологічний тренінг.

Мета статті – аналіз тренінгової програми розвитку ціннісно-сислової сфери майбутніх педагогів.

Метод тренінгу як один із активних способів творчого навчання широко використовується у підготовці майбутніх педагогів, оскільки сприяє більш ефективному розвитку професійних та особистісних якостей, необхідних майбутньому спеціалісту. На думку І. Бега, тренінг є „складовою підготовки спеціалістів різного профілю – керівників, педагогів, лікарів та ін., новим напрямом, що передбачає загальний вплив на особистість, створює оптимальні умови для регуляції цілісного організму, а також сприяє підвищенню емоційної стійкості випускників вищих навчальних закладів“ [1, с. 269-270].

Слушним є твердження З. Бондаренко про те, що використання тренінгів у підготовці майбутніх педагогів дає можливість „реалізувати потребу майбутніх фахівців у спілкуванні, груповій взаємодії, прямому й опосередкованому впливі на інших людей“ [2, с. 87]. Як вважає І. Вачков, тренінг серед інших психологічних методів дозволяє реалізувати необхідні психологічні умови розвитку професійної та особистісної самосвідомості людини, актуалізувати її ресурси, змінити поведінку, ставлення до світу та інших людей [3]. А дослідник Ю. Швалб наголошує, що тренінги, спрямовані на формування і розвиток особистості та професійної компетенції, повинні стати одним з провідних засобів професійного навчання [7].

Підготовка майбутніх педагогів за допомогою психологічного тренінгу ґрунтується на власному досвіді учасників. Тренінг не дає студентам готових знань, проте він спонукає учасників до самостійного пошуку, допомагає не лише розвинути здібності, а й розвивати різні структури особистості у цілому. Тренінг дає змо-

гу навчитись студенту розвивати власні навички та вміння, не лише почути думку викладача чи подивитись на таблиці та схеми, а й практично застосувати отримані знання, перетворивши їх на вміння. Тому саме тренінгові форми роботи все частіше застосовуються у сучасних системах навчання, розвитку та підготовки майбутніх педагогів.

У результаті проведення тренінгу в учасників з'являється реальна можливість здійснити зміни своєї поведінки на основі самоаналізу та самовдосконалення. Виконання відповідних вправ дозволяє майбутнім педагогам проаналізувати та переглянути власні уявлення та ціннісні орієнтації, допомагає зробити найбільш оптимальний вибір доцільних життєвих установок для майбутньої професійної діяльності. У ході тренінгу відбувається суттєва переоцінка цінностей, змінюється ставлення як до самого себе, так і до оточуючих людей, більш реально і самокритично усвідомлюються уявлення про себе та власні ціннісно-сислові та професійні орієнтири. Осмислення особистістю диференційованості своєї системи цінностей під час тренінгу виступає конкретним показником усвідомлення свого життєвого шляху, майбутньої професійної перспективи. При цьому найбільш значущі для майбутніх педагогів цінності будуть першочергово визначати їх життєву позицію, а значить, відігравати вирішальну роль у їх професійній діяльності. Все це вказує на те, що ціннісно-сислова сфера може піддаватися розвитку, розширенню та корекції.

Важливість проведення соціально-психологічного тренінгу пояснюється тим, що саме він дає змогу враховувати практичні запити, потреби, інтереси, особистісні смисли майбутніх учителів, проводити зв'язок знань, що отримуються, з життєвими планами, настановами, орієнтаціями, цінностями та професійною діяльністю майбутніх фахівців, чого немає у результаті традиційного репродуктивного навчання.

Цикл занять у рамках реалізації розробленої нами програми тренінгу передбачав використання рольових методів (психодрама, розігрування рольових ситуацій); психогімнастичних та дискусійних ігор; емоційно-символічних методів (направлене малювання); релаксаційних методів, а також різноманітних прийомів які включають: самодослідження, що припускає розвиток рефлексивних здібностей, осмислення своїх якостей і здатностей професійно-педагогічної діяльності; ціннісно-сисловий аналіз ставлень, учинків, дій інших людей у певних професійних

ситуаціях, що дозволяють оцінити себе як майбутнього фахівця на основі зіставлення з іншими; динамічне моделювання і прогнозування особистістю своїх дій у певних професійних (педагогічних) ситуаціях на основі ціннісних орієнтацій; творче моделювання конкретних життєвих і професійних ситуацій, яке сприяє вільній і повній реалізації своїх можливостей, інтегрування у ситуацій у цілісну стратегію професійного саморозвитку тощо.

З огляду на це, *метою* нашої тренінгової програми є визначення, спрямування та розширення ціннісно-смыслових орієнтирів майбутніх педагогів.

Основні завдання тренінгу полягали: в усвідомленні власних професійно-ціннісних характеристик; розвитку мотивації майбутньої професійної діяльності; побудові та усвідомленні взаємозв'язку між життєвими та професійними ціннісними орієнтаціями; розвитку рефлексивних здібностей.

На початковому етапі методом дискусії виявлено пріоритетні цінності вчителя та кожного студента, їх ставлення до своєї системи ціннісних орієнтацій та мотиваційну спрямованість з точки зору прагнення щось у ній змінити. Система вправ, диспутів, проблемних ситуацій підбиралась з урахуванням їх поступового ускладнення, змінення „Я-образу“, оскільки з кожним заняттям виникало нове пізнавальне завдання, результатом якого на ранніх етапах стала конкретизація уявлень про себе та свої ціннісні орієнтації, а на наступних – розширення території „Я“, переоцінка цінностей, отримання нових смислів. Обговорювались проблемно-педагогічні ситуації, які ставили студентів перед морально-ціннісним вибором та дозволяли опосередковано виявити професійні ціннісні орієнтації майбутніх учителів. При роботі з мотиваційним комплексом майбутніх педагогів підбирались вправи та техніки для визначення готовності та прагнення студентів займатися педагогічною діяльністю.

У ході рольових ігор у досліджуваних поступово відбувалось перетворення цінностей учительської професії з явища „зовнішнього“ у явище „внутрішнє“, тобто вони ставали їх власними, особистісними. У ході подальших дискусій досліджували, аналізуючи дії та поведінку вчителя й учня, усвідомлювали значущість тих ціннісних орієнтацій, опора на котрі дозволяла розв'язати педагогічну проблему.

Уключення студентів у рольові та ділові ігри, імітаційне моделювання педагогічних ситуацій дали змогу шляхом активної взаємодії між сту-

дентами приймати рішення, засвоювати конкретні професійні вміння шляхом формування рефлексивного ставлення до педагогічної діяльності як цінності.

До програми психологічного тренінгу ввійшли чотири блоки вправ. Формування блоків та підбір вправ здійснювалися на основі розуміння особливостей становлення ціннісно-смыслові сфери, яке визначається мотиваційно-ціннісними установками щодо майбутньої професійної діяльності, особистісною та професійною спрямованістю, особливостями підготовки до реалізації професійних функцій.

Перший блок програми „Особистісний та професійний розвиток майбутніх педагогів“ спрямований на створення умов для особистісного розвитку студентів через рефлексивний аналіз різних аспектів власного „Я“ та власних можливостей, на розвиток уявлень про свої професійні здібності, усвідомлення особливостей професійної діяльності. Цей блок реалізувався за допомогою рольових ігор, вправ, арт-терапії, рефлексування діяльності учасників тренінгу. Вправи відпрацьовувалися самостійно та у парах. Використання психотехнік на заняттях цього блоку програми дали можливість студентам краще пізнати себе, змінити погляди на себе та на свою майбутню діяльність. Вони вчилися самостверджуватися та бути впевненішими у своїх можливостях.

Цей блок тренінгової програми складається з двох занять:

Заняття 1 – Знайомство – включає у себе вправи для створення сприятливого клімату та позитивного настрою у групі, прийняття кожним з учасників довірливого стилю спілкування, засвоєння ігрового стилю взаємодії для визначення своїх особистісних та професійних якостей.

Заняття 2 – Формування позитивного ставлення до власного „Я“ – формування адекватних уявлень щодо власного „Я“, розвиток рефлексивних здібностей студентів, сприяння виникненню в учасників бажання розвиватися, виявлення особистих ресурсів (сильних сторін), розвиток упевненості у власних силах та можливостях.

Другий блок тренінгової програми – „Розвиток та розширення ціннісно-смыслові сфери особистості майбутнього педагога“ – спрямований на розвиток ціннісно-смыслові сфери особистості (прагнення, інтереси, світогляд, цінності, смисли). Робота у цьому блоці повинна сприяти узгодженості ієрархії цінностей студентів, в основі котрих – визначення пріоритетних цілей життєдіяльності та якостей особистості за допомогою яких і можна досягну-

ти цілей. Застосування засобів тренінгу сприяє на формування високого рівня розвитку ціннісних орієнтацій. Цей блок спрямований на розкриття характеру професійної ідентифікації на рівні ціннісних орієнтацій через формування і корекцію системи професійно значущих цінностей і формування самоприйняття себе як цінності на рівні осмисленості життя. Завдання цього блоку реалізовувалися за допомогою усних та письмових вправ, письмового самоаналізу, рольових та ділових ігор, завдань, які розв'язувалися з використанням методу нарративу. Цей блок тренінгової програми дає змогу розширити ціннісне ставлення до педагогічної діяльності, пов'язаної з формуванням у студентів особистісної, гуманістично спрямованої позиції, з розвитком ціннісної сфери майбутніх учителів, пошуком особистісного та професійного сенсу у педагогічній діяльності. Важливим постає єдність знань, ціннісних орієнтацій, діяльності людини, рефлексія особистісного досвіду, образу „Я – майбутній педагог“.

Описаний нами блок тренінгової програми складається з трьох занять: Заняття 1- Ціннісні орієнтації та їх значення у житті людини – визначення особистісних цінностей студентів і поглиблення розуміння цінностей та ціннісних орієнтацій всіма членами групи.

Заняття 2 – Моральні та духовні цінності майбутніх педагогів – у розкритті важливості духовності як однієї з найважливіших характеристик особистості, зокрема, педагога, який виступає суб'єктом міжособистісних взаємин. Особлива увага під час заняття зверталася на розкриття таких характеристик духовності, як дієвість та конструктивно-перетворювальна сила ціннісних орієнтацій.

Заняття 3 – Професійно-значущі цінності – визначення професійних цінностей успішного педагога, усвідомлення власних професійних інтересів та бажань, встановлення зв'язку між смисложиттєвими та професійними орієнтаціями педагога. Зокрема, застосування вправи "Успішний педагог", яка складається з декількох етапів, дала можливість студентам на основі власних міркувань скласти список та обґрунтувати свій вибір найважливіших професійних цінностей успішної людини, порівняти його з власним багажем професійно-ціннісних якостей.

Третій блок – „Мотиваційно-сислові аспекти діяльності педагога“ -спрямований на з'ясування ролі ціннісних орієнтацій та потреб у структурі мотивації особистості, на формування професійних цілей відповідно до власної мотивації,

на усвідомлення власних мотивацій майбутньої професійної діяльності, актуалізацію процесів самопізнання і рефлексії, розширення можливостей індивіда у процесі професійного становлення, формування мотиваційного саморозвитку студентів-педагогів для підвищення їх стійкості до криз, проблем у професійному навчанні. Блок тренінгової програми реалізовано за допомогою арт-терапії, групових дискусій, розв'язання творчих завдань, проблемних ситуацій.

Запропонований нами блок програми складається з трьох занять: Заняття 1 – Цілепокладання у професії – формування навичок цілепокладання, навичок планування, оволодіння техніками цілепокладання та визначення адекватності професійних домагань майбутніх педагогів.

Заняття 2-3 – Мотивація досягнення цілей та формування навичок планування – усвідомлення власних мотивацій майбутньої професійної діяльності, розвиток позитивної внутрішньої та зовнішньої мотивації, сприяння виникнення в учасників тренінгу бажання розвиватися, на розвиток таких мотиваційних чинників, як: життєві цілі, самодетермінація, самомотивація, прагнення до досягнення та спрямованість на співпрацю. Прикладом вправи, що визначає ефективність цього заняття є „Технологія перетворення мрії у мету“.

Четвертий блок – „Професійні функції“ – спрямований на усвідомлення перспективи власного професійного майбутнього, підготовку до реалізації педагогічних функцій, усвідомлення учасниками тренінгу належності до професії педагога. Усвідомлення майбутніми вчителями завдань та вимог професії, а також своїх особистісних характеристик та їх відповідність вимогам учительської діяльності є важливою умовою особистісно-професійного зростання студента педагогічного вишу, оскільки у процесі професійної підготовки, з одного боку, необхідна самореалізація як постійний елемент практичного вираження свого „Я“, а з іншого – осмислення власної духовності, постійного зворотнього зв'язку між власними вчинками і цінностями, між активністю і самоконтролем, між особисто запропонованими перспективами і досягнутими результатами. Виконання завдань цього блоку досягалися шляхом використання базових тренінгових методів: групова дискусія, ігрові методи, мозкові атаки. У ході таких занять розгорілася цікава дискусія, під час якої обговорювалися питання: Що головне у вчительській професії? Чи є престижні мотиви у виборі вчительської професії? Чи змінюються вимоги до вчителя

майбутнього? На які особистісні, життєві та професійні цінності слід спиратися при вирішенні педагогічних ситуацій?

Завершальний блок нашої тренінгової програми складається з трьох занять :

Заняття 1 – Перспективи власного професійного майбутнього – формування уявлення про найближче професійне майбутнє, планування часткових кроків професійного майбутнього, побудову професійних власних перспектив. Завдання досягалися виконанням вправ : "Мої професійні бажання", "Візуалізація професійних цілей", "Перспектива руху" та інших.

Заняття 2 – Я – педагог! – розкриття характеру професійної ідентифікації на рівні ціннісних орієнтацій через формування і корекцію системи професійно значущих цінностей і формування самоприйняття себе як цінності, на рівні осмисленості життя, усвідомлення учасниками належності до професії педагога. Прикладом цього є вправа „Мої цінності “: Згадайте свої невдачі у професійній сфері. Яких професійних якостей Ви тоді не мали? На тлі яких індивідуальних особливостей проявлялися ці якості? (Наприклад, на тлі сором'язливості, балакучості, загостреної чуттєвості). Чи можете Ви змінити цю поведінку на таку, що відповідає вашим професійним планам? Які професійні якості найцінніші для Вас, тобто які зможуть забезпечити Вам успіх у професійній діяльності? Які цінності має знайома Вам людина, найуспішніша у професійній діяльності, і чи допомагають їй ці цінності реалізувати професійні програми? Які цінності можуть вплинути на Ваші професійні досягнення? Які цінності з Вашого минулого можуть сприяти поліпшенню теперішнього життя?

Заняття 3 – Зворотній зв'язок та рефлексія-реалізація професійних перспектив власного майбутнього, розвиток уявлень та передбачень розвитку професійних перспектив, осмислення їх, прийняття відповідальності за рішення, що приймаються.

Учасникам тренінгу пропонувалося виконати вправу „Казка “, у процесі котрої майбутнім педагогам пропонувалося скласти казку про себе до і після тренінгу. Далі за цими казками група виявляла зміни у ціннісно-смісловому просторі кожного учасника тренінгу. Аналіз об'єктивної кризовості ціннісно-смісловій сфері через конструювання казкових сюжетів дає можливість простежити динаміку значущості ціннісних орієнтацій для кожного учасника групи.

На завершення проводилася загальна рефлексія, де обговорювалися такі питання: Що, на

вашу думку, з вами відбувалося? Яких результатів, як вам здається, ви змогли досягти? Чи було це значущим для вас? Що переживалося як проблема? Що плануєте з цим робити? У процесі ігор студенти могли переконатися у правильності свого професійного вибору, мали можливість виявити прогалини у теоретичній та практичній підготовці. Відтак, це зумовлювало потребу у подальшому вдосконаленні знань і професійних умінь.

Обов'язковою умовою завершення окремого заняття та кожного блоку є рефлексивне коло з обговоренням труднощів, з якими зіткнулися учасники сьогодні; оцінкою власних досягнень та отриманих результатів; аналіз власного психоемоційного стану на початку заняття, його динаміки у ході роботи та особливостей власних переживань наприкінці заняття. Останнє заняття тренінгової програми загалом спрямоване на рефлексію власної діяльності, закріплення установки на саморозвиток і самовдосконалення у професійній сфері.

Таким чином, представлена програма тренінгових технологій була спрямована на інтенсифікацію процесу формування ціннісного ставлення до професійної діяльності у студентів як основи їх професійно-особистісного саморозвитку. Розв'язання студентами ігрових та реальних проблемних педагогічних ситуацій повинно створити можливість для включення педагогічних ціннісних орієнтацій у контексті їх суб'єктивно значущих ціннісних орієнтацій.

Таким чином, тренінг є методом професійного навчання й ефективним засобом цілеспрямованого розвитку не тільки професійно важливих якостей та цінностей особистості майбутнього педагога, але і його ціннісно-смісловій сфері, що спонукає до самовдосконалення та розвитку особистості. Тренінгова форма навчання у професійній освіті допомагає стати кожному її учаснику більш компетентним, відкрити у собі нові можливості, відчути, що вони знають і вміють більше, ніж до цього часу думали про себе. Окрім цього, є можливість отримати задоволення від активного навчання, стимулювати інтерес до пізнання, можливість відкриття інших людей через взаємодію з ними, а також можливість у безпечних, але наближених до реальності умовах взаємодії з іншими людьми, досягти бажаних змін.

Формування таким способом динаміки ціннісних орієнтацій педагога надають смислу та особливого значення цілям, задають ракурс бачення діяльності і самого себе у цьому процесі професійного функціонування та особистісного розвитку.

Подальші наукові пошуки передбачають перевірку ефективності програми за підсумками експерименту.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. — Кн. 2: Особистісно-орієнтований підхід: когнітивно-практичні засади. — 2003. — 344 с.
2. Бондаренко З. П. Організація волонтерської роботи майбутніх соціальних педагогів в умовах вищого навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Зоя Петрівна Бондаренко. — К., 2008. — 247 с.
3. Вачков И. В. Психология тренинговой работы: Содержательные, организационные и методические аспекты ведения тренинговой группы. / И. В. Вачков. — М. : Эксмо, 2007. — 416 с.
4. Маноха И. П. Потенциал „онтологических отношений к миру “ как методологический ориентир в профессиональном развитии и саморазвитии психолога / И. П. Маноха // Вісник НТУ "КГП". Філософія. Психологія. Педагогіка: Зб. наук. праць. — К. : ІВЦ "Політехніка", 2001. — № 3. — Кн. 1. — С. 104—109.
5. Савош Г. Особистісно орієнтоване виховання – нова освітня філософія / Г. Савош // Вища освіта України. — 2006. — № 1, додаток. — С. 29—34.
6. Технологія тренінгу / [упоряд. : О. Главник, Г. Бевз; за заг. ред. С. Максименко]. — К. Главник, 2008. — 112 с.
7. Швалб Ю. М. Задачний підхід к построению учебного тренинга в ВУЗе / Ю. М. Швалб // Психологічні тренінгові технології у правоохоронній діяльності: науково-методичні та організаційно-практичні проблеми впровадження і використання, перспективи розвитку: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Донецьк, 27-28 травня 2005 року. — Донецьк: ДЮІ, 2005.
8. Шевченко О. А. Тренінги професійного становлення молодих педагогів / О. А. Шевченко, І. А. Хозраткулова. — Х. : Вид. група «Основа», 2010. — 112 с.
9. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах: Навч. посібник / П. М. Щербань. — К. : Вища школа, 2004. — 207с.

ДУБ В. Г.

АНАЛИЗ ТРЕНИНГОВОЙ ПРОГРАММЫ РАЗВИТИЯ ЦЕННОСТНО-СМЫСЛОВОЙ СФЕРЫ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

В статье обоснованно актуальность разработки системы заданий и упражнений, направленных на расширение профессиональных целей и усовершенствование ценностно-смысловой сферы студентов. Проанализировано содержание основных блоков тренинговой программы. Указано, что результатом проведения тренинга должно стать расширение ценностных ориентаций будущего учителя, осознание собственной системы ценностей и соотношение ее с ценностными ориентациями будущей профессии учителя.

Ключевые слова: ценностно-смысловая сфера, ценностные ориентации, будущие педагоги, профессиональные ценности, жизненные ценности, тренинг.

DUB V.

ANALYSIS OF THE TRAINING PROGRAM OF DEVELOPMENT OF VALUED-SEMANTIC SPHERE OF FUTURE TEACHERS

In the article grounded actuality of development of the system of tasks and exercises, professional aims and improvement directed on expansion, valued-semantic spheres of students. Maintenance of basic blocks of the training program is analysed. It is indicated that expansion of the valued orientations of future teacher, awareness of the own system of values and correlation of it, must become the result of leadthrough of training with the valued orientations of future profession of teacher.

Keywords: valued-semantic sphere, valued orientations, future teachers, professional values, vital values, training.

Стаття надійшла до редколегії 12. 09. 2013 року.